

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА НА ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА
2021-2028 Г.**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2
РАЗДЕЛ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ**

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Въведение	3
II.	Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Завет	3
III.	Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	19
IV.	Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове	23
V.	Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	24
VI.	Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен	25

I. Въведение

Събирането и износьт на билки са традиционни за нашата страна. За да бъде опазено богатството от лечебни растения, е необходимо прилагане на система от мерки и механизми, която да осигури устойчивото развитие на ресурсите.

През последните години все повече нарастват изискванията към качеството на билките, предлагани на световните пазари и изискванията за опазване на околната среда. За да бъдат българските фирми конкурентоспособни при новите условия, те трябва да се стремят към все по-добро качество на продукта, непрекъснато да развиват технологиите, да включват нови асортименти, да удостоверяват, че при събирането на билки от естествените им находища не се нанасят увреждания на природата. Нараства делът на култивираните билки и производството на биологична продукция.

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г., посл. изм. ДВ бр. 17/2021 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на Община Завет за периода 2021-2028 г. е разработено настоящето Приложение „Лечебни растения“.

С приложението „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Завет

Находищата на лечебни растения на територията на общината са предимно на петна, някои се срещат поединично и се използват най-вече за лични нужди. Общият брой на лечебните растения, които се срещат в общината е 40 бр.

На *Таблица 1.* е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Завет:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Таблица 1. „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Завет за периода 2021-2028 г.

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
1	Коприва <i>Urtica urens L.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> М. „Каракозу“ с. Брестовене 	на петна	ползването забранено	Стрък, лист – 110 500 Корен – 50 000	85 000 (70%) 20 000 (70%)	Не е необходим 2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
		<ul style="list-style-type: none"> М. „Расова“ гр. Завет 	на петна	лични нужди, стопански цели				
		<ul style="list-style-type: none"> М. „Голямата нива“ гр. Завет 	на петна	лични нужди, стопански цели				
2	Липа <i>Tilia tomentosa Moench.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> М. „Каракозу“ с. Брестовене 	в масив (липова гора)	ползването забранено	Цвят – 9 000	7 000 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
		<ul style="list-style-type: none"> Край пътища В населените места 	поединично	лични нужди, стопански цели	Лист – 8 000	5 500 (70%)	Не е необходим	
3	Трънка <i>Prunus spinosa L.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Местности: „Дренака“, „Източен Липак“, „Западен Липак“ Селски пътища Пасища 	на петна	лични нужди, стопански цели	Плод – 15 000	12 000 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
4	Шипка <i>Rosa corymbifera</i> Borkh.	<ul style="list-style-type: none">Край пътищаНивиПасища	на петна	лични нужди, стопански цели	Плод – 32 000	25 000 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
	Цвят – 1 000				800 (80%)	Не е необходим		
5	Глог обикновен <i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	<ul style="list-style-type: none">М. „Каракозу“с. Брестовене	на петна	ползването забранено	Плод – 9 000	7 000 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
		<ul style="list-style-type: none">Местности: „Расова“, „Голямата нива“гр. Завет	на петна	лични нужди, стопански цели	Лист – 2 000	1 400 (70%)	Не е необходим	
		<ul style="list-style-type: none">Край пътища	на петна	лични нужди, стопански цели	Цвят – 1 250	1 000 (80%)	Не е необходим	
6	Бъз черен (свирчовина) <i>Sambucus nigra</i> L.	<ul style="list-style-type: none">М. „Каракозу“с. Брестовене	на петна	лични нужди, стопански цели	Цвят – 8 000	5 600 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
		<ul style="list-style-type: none">Край пътищаХрасталациГористи местности	на петна	лични нужди, стопански цели	Плод – 2 400	1 650 (70%)	Не е необходим	
					Лист – 2 000	1 400 (70%)	Не е необходим	

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
7	Бъз нисък (бъзак) <i>Sambucus ebulus L.</i> 	<ul style="list-style-type: none">Край пътищаВ населени места	на петна	лични нужди, стопански цели	Плод – 8 000	6 400 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
8	Бял равнец <i>Achillea millefolium gr.</i> 	<ul style="list-style-type: none">М. „Голямата нива“гр. Завет	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 2 900	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
		<ul style="list-style-type: none">Край пътища, пасища	на петна	лични нужди, стопански цели				
9	Мащерка <i>Thymus longidentatus</i> 	<ul style="list-style-type: none">М. „Голямата нива“гр. Завет	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
		<ul style="list-style-type: none">М. „Каракозу“с. Брестовене	на петна	ползването забранено				
		<ul style="list-style-type: none">ПоляниПасищаКрай селски пътища	на петна	лични нужди, стопански цели				

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
10	Овчарска торбичка <i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medic. 	<ul style="list-style-type: none">• Край пътища• Пасища• Обработваеми площи	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
11	Смрадлика <i>Cotinus coggygria</i> Scop. 	<ul style="list-style-type: none">• Гористи местности• Край селски пътища	на петна	лични нужди, стопански цели	Лист – 6 000	4 200 (70%)	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
12	Лечебна лайка <i>Chamomilla suaveolens</i> Rydb.	<ul style="list-style-type: none">• Пасища• Поляни• Край селски пътища• В населените места• Като плевел в житни посеви	на петна	лични нужди, стопански цели	Цвят – 2 900	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
								
13	Трицветна теменуга <i>Viola tricolor L.</i> 	<ul style="list-style-type: none">• Тревисти местности• Край пътища• Като плевел в обработваеми площи	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 250	850 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
14	Дяволска уста обикновена <i>Leonurus cardiaca L.</i> 	<ul style="list-style-type: none">• Около населените места	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане
15	Метличина синя <i>Centaurea cyanus L.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Гористи местности• Поляни• Ниви	поединично	лични нужди, стопански цели	Цвят – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		<ul style="list-style-type: none">• Като плевел в обработваеми площи						увреждане на находищата
16	Конски кестен обикновен <i>Aesculus hippocatanum</i> L. 	<ul style="list-style-type: none">• Повсеместно	на петна	лични нужди, стопански цели	Плод – 6 000 Лист – 4 300	4 800 (80%) 3 000 (70%)	Не е необходим Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
17	Червен кантарион <i>Centaureum erythraea</i> Rafn.	<ul style="list-style-type: none">• Гористи местности	поединично	ограничен	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
								
18	Кукувича прежда (жълта трева) <i>Cuscuta europaea L.</i> 	<ul style="list-style-type: none">• Като плевел в ниви, храсталаци	на петна	ограничен	Стрък – 2 200	1 500 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
19	Люляк обикновен <i>Syringa vulgaris L.</i> 	<ul style="list-style-type: none">• В населените места• Край селски пътища	поединично	ограничен	Цвят – 1 600	1 200 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
20	Здравец <i>Geranium macrorrhizum</i> L. 	<ul style="list-style-type: none">• Като градинско растение• Гористи местности	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
21	Копър <i>Anethum graveolens</i> L. 	<ul style="list-style-type: none">• Градинско растение	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 900	1 300 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
22	Глухарче обикновено <i>Taraxacum officinale</i> Web.	<ul style="list-style-type: none">• Зелени площи в населените места• Пасища• Тревисти местности	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 25 000	17 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
								
23	Детелина ливадна <i>Trifolium pratense</i> L. 	<ul style="list-style-type: none">• Пасища• Край селски пътища• Храсталаци	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
24	Лук мечи (Левурда) <i>Allium ursinum</i> L. 	<ul style="list-style-type: none">• Ловно стопанство „Воден“	в масив	ограничен	Стрък – 18 000	12 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
		<ul style="list-style-type: none">• Гористи местности• Сенчести поляни	на петна	лични нужди, стопански цели				
25	Бодил магарешки <i>Carduus acanthoides</i> L.	<ul style="list-style-type: none">• Около населените места• Като плевел в необработени ниви	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 4 300	3 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

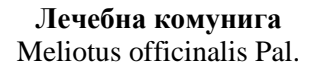

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
								увреждане на находищата
26	Мента обикновена (джоджен) <i>Mentha spicata</i> L. 	<ul style="list-style-type: none">• В градини• Като подправно растение	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък, лист – 2 000	1 400 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
27	Лечебна маточина <i>Melissa officinalis</i> 	<ul style="list-style-type: none">• Гористи местности• В околностите на населените места• Край селски пътища	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 6 000	4 200 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
28	Живовлек <i>Plantago major</i> L.	<ul style="list-style-type: none">• Край населените места• Пасища	на петна	лични нужди, стопански цели	Лист – 9 000	6 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		<ul style="list-style-type: none">Тревисти местности						увреждане на находищата
29	 Жълт кантарион (звъника) <i>Hypericum Perforatum</i>	<ul style="list-style-type: none">Ловно стопанство „Воден“	на петна	ограничен	Стрък – 7 000	4 500 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
		<ul style="list-style-type: none">М. „Каракозу“с. Брестовене	на петна	ползването забранено				
		<ul style="list-style-type: none">Край селски пътища, пасищаГористи местностиХрасталаци	на петна	лични нужди, стопански цели				
30	 Бръшлян <i>Hedera helix L.</i>	<ul style="list-style-type: none">Ловно стопанство „Воден“	на петна	ограничен	Лист – 9 000	6 300 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
		<ul style="list-style-type: none">Гористи местностиВ населените места	на петна	лични нужди, стопански цели				
31	 Лечебна комунига <i>Melilotus officinalis Pal.</i>	<ul style="list-style-type: none">Край пътища извън населените места	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 3 000	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
								недопускащи увреждане на находищата
32	Синя жлъчка <i>Cichorium intybus</i> 	<ul style="list-style-type: none">• Пасища• Гористи и тревисти местности• Изоставени места около селища и пътища	на петна	лични нужди, стопански цели	Цвят – 2 000	1 400 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
33	Лепка <i>Galium aparine</i> 	<ul style="list-style-type: none">• Около селски пътища• Пасища	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
34	Леска <i>Corylus</i>	<ul style="list-style-type: none">• Около селски пътища	на петна	лични нужди, стопански цели	Кори – 2 500	1 000 (40%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		<ul style="list-style-type: none">Гористи местности			Лист – 2 500 Стъблени пъпки – 6 000	1 000 (40%) 2 000 (40%)	Не е необходим Не е необходим	недопускащи увреждане на находищата
35	Поветица <i>Convolvulus arvensis</i> 	<ul style="list-style-type: none">Около селски пътищаПасищаКато плевел в ниви	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 3 000	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
36	Пелин <i>Artemisia vulgaris</i>	<ul style="list-style-type: none">Около селски пътищаПасища	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
								
37	Репей Arctium 	<ul style="list-style-type: none">• Около селски пътища• Пасища	на петна	лични нужди, стопански цели	Корен – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
38	Дрян обикновен Cornus mas L. 	<ul style="list-style-type: none">• Гористи местности• В населените места• Край селски пътища	поединично	лични нужди, стопански цели	Плод – 20 000	16 000 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
39	Киселица Malus sylvestris Mill.	<ul style="list-style-type: none">• Гористи местности	поединично	лични нужди, стопански цели	Плод – 20 000	16 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		<ul style="list-style-type: none">Край селски пътища						недопускащи увреждане на находищата
40	Пчелинок обикновен (пчелник) <i>Marrubium Vulgare L.</i> 	<ul style="list-style-type: none">Край пътищаТревисти местности	на петна	лични нужди, стопански цели	Стрък – 3 000	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

- 1/ събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
- 2/ придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- 3/ събирането на генетичен материал от диворастващи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия, извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения, разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения, таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Позволително за ползване на лечебни растения се издава от кмета на общината, когато ползването е от земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места – общинска собственост, както и от териториите в строителните граници на населените места, независимо от предназначението им, след заплащане на таксата.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаването на позволителни на територията на Община Завет се осъществява контрол по отношение на:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

- Уведомяване на РИОСВ - Русе за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Русе;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 31 януари, за представяне в РИОСВ - Русе на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на община Завет;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляря на разрешителното за ползване.

Ползвателят на разрешителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

- Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

По данни на общинска администрация – Завет за периода 2015-2020 г. са издадени следните разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на общината:

- 2015 г. – 2 бр.;
- 2016 г. – 1 бр.;
- 2017 г. – 3бр.;
- 2018 г. – 2бр.;
- 2019 г. и 2020 г. няма издавани разрешителни.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus L.*), Волски език (*Phyllitis scolopendrium (L.) Newm.*), Горицвет пролетен (*Adonis vernalis L.*), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis L.*), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus L.*), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes L.*), Исландски лишей (*Cetraria islandica (L.) Ach.*), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalisL.*

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

spp.aristatus), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum* Crantz), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica* Griseb.), Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) *letsvaart*), Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis sp. diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moench.), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L.selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.).

Под специален режим на опазване и ползване се поставят отделни диворастящи лечебни растения, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплаха за естественото им разпространение в природата. Със Заповед № РД-162 от 25.02.2021 г. на министъра на околната среда и водите са определени допустимите за събиране количества билки от 11 вида лечебни растения от естествени находища извън територията на националните паркове – лечебна иглика, червен божур, лазаркиня, лудо биле, лютива тлъстига, кисел трън, лечебен ранилист, шапиче, решетка безстъблена, бял пелин (катраника) и зърнастец елшовиден.

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.¹Изключенията не се прилагат за пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Griseb.).

По данни от доклад на РИОСВ – Русе за състоянието на околната среда за 2020 г. постоянен е интересът от страна на билкозаготвителите към култивирано отглеждане на редки и застрашени видове растения. Отглеждането на такива растения подлежи на много строг контрол за произход на генетичния материал.

С оглед опазване ресурсите на някои видове лечебни растения с ограничени запаси в природата, всяка година Министърът на околната среда и водите издава Заповед за ползването на лечебните растения под специален режим за текущата година. Не се разрешава събиране на билки от тези видове в националните паркове, както и извън определените със заповедта райони и количества. Режимът не се отнася за случаите, когато билките се събират за лично ползване. Допустимите за събиране количества билки от естествените находища се отнасят за 11 вида лечебни растения, забранените за събиране билки от естествените им находища на територията на цялата страна са 24 вида.

Броят на билкозаготвителните пунктове в областите Русе, Разград и Силистра са 118 бр. през 2020 г. В този брой са включени и нефункциониращите пунктове, чиито собственици от години пребивават в чужбина, като същите не могат да бъдат закрити служебно, поради липса на такава възможност в нормативната уредба.

¹ Съгласно Закона за лечебните растения билки за лични нужди са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

На територията на община Завет към 01.06.2021 г. билкозаготвителните пунктове са 7 бр., като 4 от тях се намират в общинския център – гр. Завет.

Таблица 2. Билкозаготвителни пунктове в община Завет

Населено място на пункт/склад	Билкозаготвител
с. Брестовене	ЕТ „Билка – 90“
гр. Завет	ЕТ „Хан Али Хюсеин Рушидов“
гр. Завет	Исмет Халил Юнуз
гр. Завет	Алдин Юлиянов Рачев
с. Острово	Метин Ахмед Къчка
с. Брестовене	Исмаил Хасан Ибрям
гр. Завет	Нериман Анифе Исуф

Източник: РИОСВ Русе

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2021-2028 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;

- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Завет, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземане на решения, във връзка с опазване на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на Община Завет се намират следните защитени зони:

- BG0002062 Защитена зона „Лудогорие“, обявена по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици. Обявена със заповед № РД- 837/2008г. От МОСВ, с обща площ 913 890,638 дка.
- BG0000168 Защитена зона „Лудогорие“, включена е в списъка на защитените зони за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна.
- BG0000171 Защитена зона „Лудогорие – Боблата“, включена е в Списъка на защитените зони за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна.

На територията на община Завет има обявени 3 защитени вековни дървета (2 бр. в землището на с. Веселец и 1 бр. в Ловно стопанство „Воден“).

На територията на Община Завет се намира местност „Каракозу“, в землището на село Брестовене, която е липова гора. Тя не е защитена територия, но достъпа до нея и ползването на лечебни растения от територията ѝ са ограничени. Също така, на територията на община Завет се намира Ловно стопанство „Воден“, което развива ловен туризъм и е под разпореждане на Министерски съвет. Достъпът до територията му и ползването на лечебни растения са ограничени.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЗАВЕТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановете документи от по-висока степен

В Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Завет (приета с Решение № 132 от Протокол № 18 от 26.01.2009 г., с решение на Общински съвет – Завет, посл. изм. и допълн. с Решение № 159/25.02.2021 г.), както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на разрешително за ползване на лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Таксата, която се заплаща за издаване на разрешително е описана в Приложение № 4а към Наредба № 9.